

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Медвідь О.О. «Правова політика
у сфері гендерної ідентичності в Україні», що подається на здобуття
наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за
спеціальністю 081 «Право»**

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з планами наукових робіт. Суспільство переживає нову еру різючих змін, які торкнулися ледь не кожної ділянки людської життєдіяльності. Сучасні трансформації соціальної реальності потребують переосмислення державної ідеології у сфері прав людини.

Права та свободи особи визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю та являються ключовим предметом існування державності як такої. Закріплений у міжнародних стандартах принцип рівності чоловіків і жінок та вибору гендерної ідентичності передбачає створення рівних можливостей у всіх сферах суспільної і державної діяльності, максимальне розкриття їх паритету у правовій політиці держави.

Інтенсивні процеси глобалізації та інтеграції правових систем світу призводять до того, що класичне розуміння прав та свобод особи відходить на другий план, натомість постає питання необхідності вироблення нової системи гендерних цінностей та ідеалів

Дослідження виконане у рамках науково-дослідної теми кафедри конституційного права та порівняльного правознавства «Конституційно-правове будівництво на зламі епох: пошуки оптимальних моделей». Номер державної реєстрації – 0119U102624.

2. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна. Представлені в дисертації положення, концептуальні засади,

структура, постановка завдань та їх вирішення, узагальнені висновки є результатом реалізації авторських ідей і самостійно виконаної наукової праці. Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що ця робота є комплексним монографічним дослідженням на основі наукового творчого поєднання філософії та права, що дозволило розкрити теоретичні та практичні аспекти гендерної ідентичності особи та механізму її правового оформлення. У роботі обґрунтовано низку концептуальних положень, узагальнень та висновків, які відповідають критеріям наукової новизни, зокрема:

вперше:

- запропоновано авторське визначення права на гендерну ідентичність як природного права людини, котре ґрунтується на постулаті пріоритету людської гідності, що полягає у можливості індивідуального врегулювання співвідношення між статтю та гендером шляхом вирішення, до якої статі себе зараховувати, можливості поводитися як представник вибраної статі і, за потреби, здійснювати медичні та юридичні дії для врівноваження обраної самоідентичності;

- позиціоновано правову політику у сфері гендерної ідентичності як системні, концептуальні тактико-правові засади впливу публічної влади на правову реальність з метою забезпечення природного права людини на гендерну ідентичність та упорядкування відносин рівності чоловічої і жіночої статі, гендерної соціалізації, правового статусу трансгендерних осіб, протидії дискримінації за ознакою гендеру і статі та формування ефективного державного механізму правового регулювання у цій сфері;

- розроблено засадничі принципи правової політики у сфері гендерної ідентичності: принцип рівності статей; визнання відмінності між статтю і гендером; приватності рішення кожної особи у сфері гендерної ідентичності, що ґрунтується на цінності людської гідності та автономії людини; принцип вираженої гендерної соціалізації; наявності юридичного механізму реалізації права на гендерну ідентичність;

- виокремлено розуміння механізму правового регулювання у сфері гендерної ідентичності, який позиціоновано як сукупність усіх правових засобів, організованих послідовно задля досягнення таких суспільних відносин, коли кожна людина може оптимально прийнятно для себе формувати і виражати свою гендерну ідентичність;
- запропоновано структуру суб'єктів формування і реалізації правової політики у сфері гендерної ідентичності в Україні;
- виокремлено найпоширеніші дискримінаційні чинники, з якими стикаються особи з порушенням гендерної ідентичності;
- доведено, що чинних законодавчих норм щодо рівності чоловіків і жінок та протидії дискримінації недостатньо для розв'язання проблем у сфері гендерної ідентичності, тому аргументовано потребу прийняття спеціального законодавчого акту, запропоновано його структуру та основні положення;
- виокремлено складники системи гендерно-орієнтованого підходу в діяльності органів публічної влади.

удосконалено:

- наукові положення щодо розуміння правового регулювання, які представлено в будь-якій діяльності правового державного характеру, що спрямована на встановлення, захист, охорону, а в разі потреби удосконалення суспільних відносин;
- наукові підходи щодо стадій механізму правового регулювання у сфері гендерної ідентичності, а саме виокремлено такі: правова регламентація суспільних відносин у сфері забезпечення гендерної ідентичності; виникнення суб'єктивних прав і юридичних обов'язків; реалізація правових норм, що полягає у втіленні в життя правових приписів;
- класифікацію норм у сфері гендерної ідентичності: за юридичною силою, за юридичним змістом, за предметом правового регулювання, за методом правового регулювання;
- поділ на типи суспільних відносин, які належать до гендерної сфери: відносини, які вже піддані унормуванню, тобто ті, які визначені в чинних джерелах права; відносини, які не унормовані, проте об'єктивно

потребують такого регулювання (норми гендерної нейтральності, подолання дискримінації суб'єктів з нетрадиційною гендерною визначеністю, подальша соціалізація осіб, що змінили гендер, освіта у сфері толерантності в гендерних питаннях тощо);

- пропозиції уніфікації загальнодержавного стандарту ознак дискримінації у всіх нормативних актах, зокрема в Конституції, з обов'язковим внесенням ознаки гендера до дискримінаційного переліку, та введення до Кодексу України про адміністративні правопорушення норм, що регулюють порушення законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації;

- розуміння політики гендерної ідентичності у публічно-владній сфері як такої, що орієнтована на реалізацію гендерної паритетності як принципу рівноцінного представництва жінок і чоловіків у будь-яких владних структурах на національному, регіональному та місцевому рівнях відповідно до сучасних вимог управлінського процесу;

- структуру доктринальної бази наукових досліджень у сфері гендерної ідентичності.

набули подальшого розвитку:

- методологічні підходи дослідження проблем правової політики у сфері гендерної ідентичності;

- наукові підходи щодо розуміння понять «правове регулювання» та «правовий вплив»;

- основні погляди (вужькоструктурний і розширений), що існують у доктрині права щодо складових елементів механізму правового регулювання у сфері гендерної ідентичності та зарахування до його елементів правових норм, правових відносин, актів тлумачення норм права та актів їх реалізації;

- розуміння юридичної природи актів тлумачення норм права як елемента механізму правового регулювання гендерної ідентичності;

- напрями розвитку політики гендерної ідентичності у державно-владній сфері.

3. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються. Усі наукові результати достовірні та достатньо обґрунтовані, що підтверджується наступними положеннями:

- основні положення та висновки дисертації були оприлюднені на міжнародних наукових та науково-практичних конференціях;

- основні положення дисертації викладені у чотирьох наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях, у тому числі в одному зарубіжному науковому виданні, серед яких, «Журнал східноєвропейського права», «Право.UA.» «Наше право», «Visegrad journal on human rights».

4. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані у:

науково-дослідній сфері – для подальшої розробки актуальних проблем гендерної політики в Україні та адаптації вітчизняної нормативної бази у цій сфері до вимог ЄС;

правотворчості – для розвитку правового регулювання прав і свобод особи у сфері гендерної ідентичності, удосконалення низки законодавчих норм у сфері протидії дискримінації шляхом внесення гендера до переліку дискримінаційних ознак та створення спеціалізованого комплексного законодавчого акту у сфері гендерної ідентичності;

правозастосовній діяльності – для підвищення ефективності діяльності органів публічної влади у сфері захисту права людини на гендерну ідентичність;

навчальному процесі – під час проведення занять із навчальних дисциплін «Теорія держави і права», «Права і свободи людини», «Конституційне право», «Права та свободи людини», «Міжнародні стандарти державного управління» та підготовки підрозділів підручників, навчальних посібників з відповідних навчальних дисциплін.

5. Використання результатів роботи. Основні положення, узагальнення та висновки дисертаційного дослідження автором апробовані на засіданнях кафедри конституційного права та порівняльного правознавства ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Основні положення та висновки дисертації були оприлюднені на міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: на Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні дослідження правової та історичної науки» (07 лютого 2019 року), Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні дослідження правової та історичної науки» (15 жовтня 2019 року), Міжнародній науково-практичній конференції «Особливості розвитку публічного та приватного права в Україні» (м. Харків, 17-18 липня 2020 року), на XVI Міжнародній науково-практичній конференції «Будешето въпроси от света на науката» (17 - 25 грудня, 2020).

6. Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення в дисертації матеріалів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

7. Відповідність діючим вимогам щодо оформлення дисертації. Дисертація Медвідь О.О. на тему: «Правова політика у сфері гендерної ідентичності в Україні» є завершеним і самостійним науковим дослідженням, результати якого мають цінність і наукове значення для подальших досліджень основоположних прав та свобод осіб в сфері гендерної ідентичності. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, котрі поділені на 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел, що містить 304 найменування. Загальний обсяг дисертації становить 229 сторінок, з них основного тексту – 170 сторінок.

Список використаних джерел містить 304 найменування, з них значна увага приділена національним та міжнародним законодавчим актам, судовій практиці, а також публікаціям у фахових виданнях України та іноземних держав.

8. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту. Дисертаційна робота Медвідь О.О. «Правова політика у сфері гендерної ідентичності в Україні» відповідає паспорту спеціальності 081

«Право». Це забезпечується предметною областю дослідження та основними методами дослідження.

9. Зауваження та рекомендації:

- більше уваги слід було б, приділити юридичній відповідальності за порушення прав осіб у сфері гендерної ідентичності;

- доцільним було б детальніше розкрити основні напрямки гендерної політики України на найближчі роки.

Відзначимо, що здобувачем було враховано значну кількість основних рекомендацій, наданих рецензентами у процесі попередніх обговорень роботи. Зазначені зауваження та побажання не впливають на загальну позитивну оцінку роботи та не зменшують її наукової новизни і практичної цінності, тому не є перешкодою для її представлення в спеціалізовану вчену раду для офіційного захисту.

10. Відповідність дисертації вимогам, передбаченим «Порядком проведення експерименту із присудження ступеня доктора філософії».

Дисертаційна робота Медвідь Олександри Олександрівни на тему: «Правова політика у сфері гендерної ідентичності в Україні» повністю відповідає вимогам пунктів 9-15 «Порядку проведення експерименту із присудження ступеня доктора філософії» Постанови Кабінету Міністрів України №167 від 06.03.2019 р.

11. Кількість наукових публікацій, повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих співавторами та зарахованих за темою дисертації.

Основні положення дисертації викладені у 4 наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях, у тому числі в одному зарубіжному науковому виданні, а також у 4 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

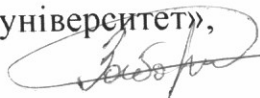
12. **Результати перевірки роботи на академічний плагіат.** У ході перевірки дисертації запозичень матеріалу без посилання на відповідне джерело не виявлено. Перевірка проводилася сертифікованою програмою Unicheck.

Результати дисертації апробовано на засіданні фахового семінару №1 від 14.06.2021 р. За результатами засідання фахового семінару ухвалено затвердити позитивний висновок рецензентів щодо рекомендації захисту в спеціалізованій вченій раді дисертаційної роботи Медвідь Олександрі Олександрівни на тему: «Правова політика у сфері гендерної ідентичності в Україні» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертаційна робота **рекомендована до захисту** у спеціалізованій Вченій Раді за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

професор кафедри цивільного права та процесу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
доктор юридичних наук, професор

В.В. Заборовський

Рецензент:

доцент кафедри конституційного права та
порівняльного правознавства
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
кандидат юридичних наук

М.В. Громовчук